Keeletoimetaja tähelepanekuid masintõlgitud ja tehisaru loodud tekstide sidususe kohta

Tiina Alekõrs
Luisa Keelelahenduste eesti keele vanemtoimetaja

Tekstisidusus on teksti omadus moodustada sisuline, tähenduslik tervik. Sidusas tekstis on tihe viitesuhete võrgustik, mida aitavad luua sidendid, asendussõnad, kordused, väljajätt ja sünonüümid.[1, 2] Grammatiliselt korrektsetest lausetest ei pruugi kujuneda sidusat tervikut, kui sõnade ja lausete seosed jäävad ebaselgeks. Sidusus aitab lugejal liikuda ühe mõtte juurest teise juurde, ilma et ta peaks pead murdma, kuidas uus asi eelmisega seotud on.[3] Selged viitesuhted on eriti tähtsad õigus- ja haldustekstides, kus lugeja peab üheselt mõistma, kes mida teeb ning millised õigused ja kohustused sellega kaasnevad. Seetõttu tuleb keeletoimetamisel muude ülesannete kõrval pöörata tähelepanu sidususele, et tekst moodustaks ühtse terviku.

Siinses artiklis käsitletud näited pärinevad masintõlgitud ja tehisaru loodud tekstidest, kuid kirjeldatavaid sidususvigu esineb ka muudes tekstides ning nende parandamise põhimõtted kehtivad laiemalt. Masintõlkesüsteemid ja tehisaru on viimastel aastatel kiiresti arenenud ning neuromasintõlke kasutuselevõtt on muutnud tõlketekstid varasemast sujuvamaks.[4] Kui varem reetsid masintõlke sageli ilmsed grammatikavead, siis nüüd võib tõlge pealtnäha tunduda korrektne. Lähemal lugemisel võib aga selguda, et tekst ei ole sugugi nii loomulik, ladus ega sidus, kui esialgu paistis.

1. Sidesõnad ja muud sidendid

Üks tekstisidusust loovaid vahendeid on sidesõnad ja muud sidendid, mis aitavad väljendada lausete ning tekstiosade tähendusseoseid. Funktsiooni järgi võivad sidendid olla lisavad (*lisaks, samuti*), seletavad (*sest, järelikult*), vastandavad ja möönvad (*kuid, seevastu*), täpsustavad (*näiteks, eeskätt*), rõhutavad (*tõepoolest, kahtlemata*), järjestavad (*kõigepealt, seejärel*), tingimusi väljendavad (*kui, tingimusel et*) või kokkuvõtvad (*lõpuks, niisiis*).[5] Tekstisidususe seisukohalt ei ole määrav sidendite hulk, vaid see, kui hästi need sobivad konteksti.

Õigesti valitud sidend hõlbustab lugemist ja aitab mõtteseoseid selgemalt väljendada. Järgnevas tabelis tuuakse näiteid selle kohta, kuidas sidendi asendamine või lisamine parandab teksti loetavust.

[1] **R. Kasik**. Sissejuhatus tekstiõpetusse. Tartu: 2007, lk 3.
[2] EKI teatmik. Tekstisidusus.
[3] **R. Kasik** (viide 1), lk 13.
[4] **M. Aeltermann**. Pressiteadete masin- ja inimtõlke võrdlus Euroopa Komisjoni näitel. – Õiguskeel 2024, nr 4, lk 1.
[5] **R. Kasik** (viide 1), lk 21.

Tabel. Sidendi valik

Toimetamata	**Toimetatud**	**Põhjendus**
*Asutus täidab teabenõude üldjuhul viie tööpäeva jooksul. **Samuti** võib seda tähtaega seaduses ette nähtud juhtudel pikendada.*	*Asutus täidab teabenõude üldjuhul viie tööpäeva jooksul, **kuid** seda tähtaega võib seaduses ette nähtud juhtudel pikendada.*	Sidend *samuti* väljendab lisavat seost, kuid selles näites on olulisem vastandus. Sidend *kuid* rõhutab, et tähtaja pikendamine on erand üldreeglist.
*Ettevõtja peab järgima keskkonnaloas sätestatud heitkoguste piirväärtusi. **Piirväärtuste ületamise korral** tuleb sellest viivitamata teavitada loa andjat.*	*Ettevõtja peab järgima keskkonnaloas sätestatud heitkoguste piirväärtusi. **Kui ettevõtja piirväärtusi ületab**, peab ta sellest viivitamata teavitama loa andjat.*	Sidend *kui* toob selgemalt esile tingimusliku seose piirväärtuste ületamise ja teavitamiskohustuse vahel. Ühtlasi saab selgeks, kes piirväärtusi ületab ja kellel lasub teavitamiskohustus.
Eelnõuga muudetakse isikuandmete säilitamise nõudeid. Andmete säilitamise tähtaega lühendatakse viielt aastalt kolmele.	*Eelnõuga muudetakse isikuandmete säilitamise nõudeid. **Täpsemalt** lühendatakse andmete säilitamise tähtaega viielt aastalt kolmele.*	Sidend *täpsemalt* seob laused nii, et lugeja mõistab: teises lauses kirjeldatu ongi esimeses lauses nimetatud muudatus.
Tööandja ei olnud töötajale nõutavat kaitsevarustust andnud. Töötaja keeldus ohtliku töö tegemisest.	*Tööandja ei olnud töötajale nõutavat kaitsevarustust andnud. **Seetõttu** keeldus töötaja ohtliku töö tegemisest.*	Sidend *seetõttu* toob põhjuse ja tagajärje seose paremini esile.

Ja – ning

Lisava funktsiooniga sidenditest kasutatakse kõige sagedamini sidesõnu *ja* ja *ning*. Kui lauses läheb vaja mitut ühendavat sidesõna, on harilikult *ja* esimene ja *ning* viimane[6]: *Ettevõtjad **ja** tarbijad saavad ettepanekuid **ning** arvamusi esitada elektrooniliselt.* Sama funktsiooni võib täita ka koma või semikoolon, mis aitab vältida sidesõnade kuhjumist: *Asutus võtab taotlused vastu **ja** kontrollib nende nõuetekohasust **ning** teavitab taotlejaid menetluse tulemustest > Asutus võtab taotlused vastu**,** kontrollib nende nõuetekohasust **ja** teavitab taotlejaid menetluse tulemustest*.

Eri tasandi rindliikmete korral on soovitatav ühendada madalama tasandi rindliikmed sidesõnaga *ja*, kõrgema tasandi rindliikmed aga sidesõnaga *ning*[7]: *Asutus peab tagama isikuandmete konfidentsiaalsuse **ning** tervikluse **ja** rakendama nende kaitseks asjakohaseid*

[6] **M. Erelt**. Lause õigekeelsus. Tartu: Bookmill, 2006, lk 71.
[7] Sealsamas, lk 71.

*turvameetmeid > Asutus peab tagama isikuandmete konfidentsiaalsuse **ja** tervikluse **ning** rakendama nende kaitseks asjakohaseid turvameetmeid*. Sidesõnade *ja* ja *ning* läbimõeldud kasutamine aitab eri tasandi rindliikmeid hõlpsamalt seostada ning annab lausele sujuvama rütmi.

Eituse korral asendab *ja*-sõna *ega*[8]: *Asutusele ei laekunud otsuse eelnõu kohta vastuväiteid, märkusi **ega** ettepanekuid*.

2. Asendussõnad

Tekstis aitavad sidusust luua ka asendussõnad. Need jagunevad muu hulgas asesõnadeks, asemäärsõnadeks, aseomadussõnadeks ja asetegusõnadeks[9].

- Taotleja esitas **avalduse** tähtajaks. Amet registreeris **selle** [asesõna] samal päeval.
- Asutus avaldas otsuse oma **veebilehel**. **Seal** [asemäärsõna] saab tutvuda ka otsuse põhjendustega.
- Esimese taotluse põhjendus oli **puudulik**. Ka teise taotluse põhjendus oli **samasugune** [aseomadussõna].
- Kas haldusorgan **teavitas** taotlejat otsusest? Jah, ta **tegi** [asetegusõna] seda seaduses sätestatud tähtajal.

Asendussõnadel ei ole iseseisvat tähendust. Nad saavad oma tähenduse sõnalt, mille asemel neid kasutatakse. Seetõttu peab olema üheselt arusaadav, millele asendussõnaga osutatakse. Asendussõnu tuleks kasutada mõõdukalt. Kui lugeja peab üha tagasi pöörduma, et aru saada, mida tähendavad sõnad *see*, *kõik see* või *eelmainitu*, ei aita need enam teksti siduda, vaid hoopis raskendavad selle mõistmist.[10]

Näiteks järgnevas tekstilõigus jääb ebaselgeks, kas asesõna *neid* viitab tegevuskavadele või nende rakendamise aruannetele: *Liikmesriigid esitasid komisjonile **riiklikud tegevuskavad** ja **nende rakendamise aruanded**. **Neid** tuleb ajakohastada iga kahe aasta järel*. Kui ajakohastamiskohustus puudutab tegevuskavu, peaks teise lause sõnastama järgmiselt: ***Tegevuskavu** tuleb ajakohastada iga kahe aasta järel*. Nii on üheselt arusaadav, milliste dokumentide suhtes kohustus kehtib.

Kui tekstis kordub lähestikku sama asesõna eri käändevormides, tasub kaaluda, kas mõne neist saaks ära jätta, ilma et mõtteselgus kannataks: *Ettevõtete kulud on viimastel aastatel märgatavalt kasvanud. **Selle** tulemusena on tõusnud ka kaupade ja teenuste hinnad. Kulude kasvu üks peamisi põhjuseid on importkauba kallinemine. Lisaks **sellele** on kulusid suurendanud tööjõupuudus ja kiire palgakasv > /.../ Lisaks on kulusid suurendanud tööjõupuudus ja kiire palgakasv*.

[8] EKI teatmik. Tekstisidusus.
[9] Sealsamas. Tekstisidusus.
[10] **R. Kasik** (viide 1), lk 14.

Kes – mis
Siduv asesõna *kes* viitab elusale ja *mis* harilikult elutule. Kui nimisõna märgib inimkollektiivi või asutust, võib asesõna *kes* asemel kasutada ka *mis*: ***äriühing, kellega ~ millega** on sõlmitud leping*. Kui kollektiivi või asutust käsitatakse tegijana (aktiivses rollis), eelistatakse asesõna *kes*, kui tegevusobjektina (passiivses rollis), siis *mis* (ehkki ka teistsugune kasutus pole väär)[11]: *Asja arutati **Euroopa Kohtus**, **kes leidis**, et niisugune tõlgendus ei ole kooskõlas direktiivi eesmärgiga*; ***Krediidiasutus**, **mis on saanud** kliendilt maksekorralduse, peab selle täitma kokkulepitud tingimustel.*

Asesõna arvuvorm
Kogumit tähistava ainsusliku sõna asemel kasutatakse isikulise asesõna ainsuse vormi.[12] Näiteks lauses ***Eksperdirühm** esitas aruande, milles **nad** hindasid tehisaru kasutamisega seotud riske* tuleks *nad* asendada asesõnaga *ta*. Kui soovitakse kasutada mitmuslikku asesõna, peab ka asendatav nimisõna olema mitmuses: ***Eksperdirühma liikmed** esitasid aruande, milles **nad** hindasid tehisaru kasutamisega seotud riske*.

Relatiivlause asukoht
Tekstisidususe seisukohalt on tähtis, et viitesuhted oleksid selged ja lugeja mõistaks üheselt, millele siduv asesõna osutab. Seetõttu tuleb tähelepanu pöörata ka relatiivlause asukohale. Relatiivlause on täiendlause, mille siduv asesõna viitab samale isikule, asjale või nähtusele mis põhisõna.[13] Näiteks lauses *Asutus vaatas läbi ainult need **taotlused**, **mis** esitati tähtajaks* viitab asesõna *mis* sõnale *taotlused*.

Relatiivlause paikneb harilikult vahetult põhisõna järel.[14] Kui relatiivlause jääb põhisõnast liiga kaugele, võib viitesuhe muutuda häguseks ja raskendada teksti mõistmist, nagu järgnevas näites: *Tegu on Euroopa Komisjoni presidendi fiktiivse missioonikirjaga **fiktiivsele ümberkujundava eelarve volinikule**, **mille** eesmärk on illustreerida, kuidas Euroopa Liidu pikaajalises eelarves tuleks seada esikohale kliima- ja keskkonnakriisid.* Asesõnaga *mille* algav relatiivlause peaks viitama missioonikirjale. Kuna asesõna paikneb vahetult sõna *volinik* järel, võib jääda mulje, et jutt käib hoopis voliniku eesmärgist. Viitesuhte selgitamiseks võiks pika lause jagada kaheks, et lugeja saaks üheselt aru, mille eesmärgist räägitakse: *Tegu on Euroopa Komisjoni presidendi fiktiivse missioonikirjaga fiktiivsele ümberkujundava eelarve volinikule. Kirja eesmärk on illustreerida, kuidas Euroopa Liidu pikaajalises eelarves tuleks seada esikohale kliima- ja keskkonnakriisid.*

Lühemates lausetes võib piisata sellest, kui muuta sõnajärge või asendada relatiivlause täiendiga. Nii saab viitesuhe selgemaks: *Hankija lükkas tagasi pakkumuse **seadmete hooldamiseks**, **mis** ei vastanud hanketingimustele > Hankija lükkas tagasi **seadmete hooldamise pakkumuse**, **mis** ei vastanud hanketingimustele*. Parandatud lausest nähtub, et

[11] **M. Erelt** (viide 6), lk 113.
[12] EKI teatmik. Tekstisidusus.
[13] **M. Erelt** (viide 6), lk 113.
[14] Sealsamas, lk 116.

hanketingimustele ei vastanud pakkumus, mitte seadmete hooldamine. Lisaks on omastavaline täiend eesti keeles loomulikum kui määrustäiend.[15]

3. Kordused

Kordused aitavad tekstisidusust luua eelkõige sellega, et seovad sama teemat käsitlevaid lauseid ja hoiavad mõttejärje selgena.[16] Sama sõna kordamine annab lugejale märku, et jutt käib endiselt samast asjast: *Taotleja esitas toetuse saamiseks **taotluse**. **Taotlus** ei vastanud kehtestatud nõuetele*. Nii on üheselt mõistetav, et mõlemas lauses peetakse silmas üht ja sedasama taotlust.

Kõik kordused ei ole aga vajalikud. Tarbetud kordused võivad muuta teksti kohmakaks ja lugemist hoopis raskendada. Järgnevalt vaadeldakse lähemalt vormi-, sõna- ja mõttekordust.

Vormikordus

Vormikordus tekib siis, kui tekstis korduvad lähestikku samad sõnavormid või käändelõpud.[17] Kordust saab vältida, kui muuta lause ehitust, valida teistsugust käänet nõudev tegusõna või asendada käändevorm kaassõnafraasiga. Nii muutub tekst ladusamaks ja sageli ka lühemaks.

- Kaebuse esitamine on üks olulisemate**st** ja tõhusamate**st** õiguskaitsevahendite**st** > Kaebuse esitamine on üks olulisemaid ja tõhusamaid õiguskaitsevahendeid.
- Lisaks isikuandmete kogumise**le** ja säilitamise**le** tuleb vastutaval töötlejal pöörata tähelepanu andmete töötlemise õiguspärasuse**le**, turvalisuse**le**, juurdepääsu piiramise**le** ja andmesubjekti õiguste tagamise**le** > Peale isikuandmete kogumise ja säilitamise tuleb vastutaval töötlejal pöörata tähelepanu andmete töötlemise õiguspärasusele, turvalisusele, juurdepääsu piiramisele ning andmesubjekti õiguste tagamisele ~ Vastutav töötleja peab koguma, säilitama ja töötlema isikuandmeid õiguspäraselt ja turvaliselt, piirama neile juurdepääsu ning tagama andmesubjekti õigused.
- Kohus tegi otsuse esitatud tõendite**st** ja menetlusosaliste selgituste**st** lähtudes > Kohus tegi otsuse esitatud tõendite ja menetlusosaliste selgituste põhjal.

Kui määrustäiendil on samatähenduslik vaste omastavas käändes eestäiendina, tuleks eelistada viimast[18]: *Korteriühistu esitas taotluse detailplaneeringu osalise**ks** kehtetu**ks** tunnistamise**ks** > Korteriühistu esitas detailplaneeringu osalise kehtetuks tunnistamise taotluse ~ Korteriühistu esitas taotluse tunnistada planeering osaliselt kehtetuks*.

Saava käändega liialdamine võib peale käändekorduse moonutada ka lause tähendust. Nimelt väljendab saav kääne tegusõna *olema* laiendina omaduse või seisundi ajutisust või juhuslikkust.[19] Näiteks lauses *Pagulasabi teise**ks** tähtsa**ks** eesmärgi**ks** on toetada pagulaste lõimumist* tuleks eelistada nimetavat käänet, sest siin ei väljendata ajutist olukorda, vaid püsivamat eesmärki: *Pagulasabi **teine tähtis eesmärk** on toetada pagulaste lõimumist*.

[15] **M. Erelt, T. Erelt, K. Ross**. Eesti keele käsiraamat. Uuendatud väljaanne. Tallinn: EKSA, 2020, lk 479.
[16] **R. Kasik** (viide 1), lk 16.
[17] EKI teatmik. Tekstisidusus.
[18] **M. Erelt, T. Erelt, K. Ross** (viide 15), lk 479.
[19] **P. Põhjala**. Keelekaste: Saavahimulised eestlased. – Õpetajate Leht 16.01.2015.

Vormikordus võib tekkida ka siis, kui pöördelõpp ja asesõna satuvad kõrvuti. Sel juhul võiks sõnajärge muuta või asesõna välja jätta: *Taotluse läbivaatamise eest võta**me me** tasu* > ***Me võtame** taotluse läbivaatamise eest tasu* ~ *Taotluse läbivaatamise eest **võtame** tasu*.

Sõnakordus

Õigustekstides võib täheldada ühendi *mis tahes* ülekasutust: *Organisatsiooni võib toetuse saajate hulgast välja arvata, kui ta on esitanud valeandmeid või pannud toime **mis tahes muu** raske rikkumise* > *Organisatsiooni võib toetuse saajate hulgast välja arvata, kui ta on esitanud valeandmeid või pannud toime **muu** raske* rikkumise. Näitelauses olev *muu* juba viitab teistele võimalikele rasketele rikkumistele.

Tingimuslauses võib sidendist *kui .. siis* sõna *siis* ära jätta.[20] Seda võimalust tasub kasutada näiteks siis, kui lähestikku on mitu tingimuslauset ning kui tingimuse ja tagajärje seost pole vaja eraldi rõhutada.

- **Kui** taotleja kõrvaldab puudused tähtajaks, **siis** jätkab asutus taotluse menetlemist. **Kui** taotleja puudusi tähtajaks ei kõrvalda, **siis** võib asutus jätta taotluse läbi vaatamata > **Kui** taotleja kõrvaldab puudused tähtajaks, jätkab asutus taotluse menetlemist. **Kui** taotleja puudusi tähtajaks ei kõrvalda, võib asutus jätta taotluse läbi vaatamata.

Peale väljajätu aitavad kordust vältida asendussõnad ja sünonüümid. Oskuskeeles ei tasu aga sõnavara mitmekesistada täpsuse ja järjekindluse arvelt. Sama mõiste tähistamiseks tuleks kogu tekstis kasutada sama terminit.[21] Seda põhimõtet on rõhutatud ka hea õigusloome ja normitehnika eeskirjas.[22]

Mõttekordus

Mõttekordus ehk liiasus tekib siis, kui üht ja sama teavet väljendatakse mitu korda. Liiasus on keeltes tavapärane nähtus, mida esineb eri tasanditel alates sõnaosadest ja lõpetades lausetega. Liiasusel on oma otstarve: see rõhutab mõtet ning võib parandada mõistetavust.[23] Kui ilukirjanduses ja meediakeeles võib mõttekordus olla põhjendatud, siis täpsust nõudvates õigustekstides peetakse seda stiiliveaks. Tõlketekstides võib mõttekordus tekkida ka tõlkimise käigus, sest lähte- ja sihtkeele sõnade tähendusväljad ei pruugi kattuda.[24]

Mõttekordust võib põhjustada näiteks samatähenduslike sidendite kuhjumine.

- Komisjoni esimees täidab **ühtlasi ka** töörühma juhi ülesandeid > Komisjoni esimees täidab **ühtlasi** töörühma juhi ülesandeid
- Määrust kohaldatakse kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides, **sealhulgas ka** Eestis > Määrust kohaldatakse kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides, **sealhulgas** Eestis
- Digiplatvorme võidakse kasutada eri kuritegude toimepanekuks (**nt** uimastite ostmine tumeveebist, küberrünnaku tellimine **jne**) > Digiplatvorme võidakse kasutada eri kuritegude toimepanekuks (uimastite ostmine tumeveebist, küberrünnaku tellimine **jne**) ~ Digiplatvorme

[20] **M. Erelt**. Eesti keele lauseõpetus. Komplekslause. Tartu: Tartu Ülikooli eesti keele osakond, 2014, lk 109.
[21] **R. Kasik** (viide 1), lk 84.
[22] RT I, 18.09.2025, 24.
[23] EKI teatmik. Liiasus.
[24] **H. Mäekivi**. Emakeelne eurokeel. Artiklite kogumik. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2013, lk 33.

võidakse kasutada eri kuritegude toimepanekuks (**nt** uimastite ostmine tumeveebist, küberrünnaku tellimine)

Õigustekstides kiputakse kasutama ka väljendit *sealhulgas, kuid mitte ainult* (ingl *including but not limited to*): *Igas projektikavas loetletakse projektide rakendamiseks määratud asutused ja koostöö rakendamise üksikasjalikud sätted,* ***sealhulgas (kuid mitte ainult)*** *tehniline ulatus ja juhtimine, vastutus saastuse kõrvaldamise eest ..* Kui loetelu on mõeldud näitlikuna, piisab sõnast *sealhulgas*, mis ei piira käsitlust üksnes loetletud juhtudega. Lisarõhutus teeb lause kohmakamaks ega anna uut teavet.

Inglise õiguskeelele on omane paljusõnalisus, sealhulgas sama või sarnase tähendusega sõnade ja väljendite kordamine. Eesti õiguskeeles seevastu eelistatakse lakoonilist ja tihedat sõnastust.[25]

4. Väljajätt

Tekstisidusust aitab luua ka väljajätt ehk ellips, mille korral jäetakse korduv sõna või lauseosa ära, kui selle tähendus selgub kontekstist. Nii saab teksti lühendada, et seda oleks kergem jälgida. Väljajätt on aga võimalik üksnes siis, kui sõna või sõnaühend, mille kordumist soovitakse vältida, on mõlemas kohas täpselt samas vormis ja täidab sama ülesannet. Kui see tingimus pole täidetud, tuleb sõna enamasti korrata või asendada asesõnaga.[26]

Näiteks lauses *Asutus* ***alustab*** *ja* ***lõpetab menetluse*** ei sobi ühine sihitis mõlema tegusõnaga, sest *alustama* nõuab osastavat (*menetlust*), *lõpetama* aga lõpetatud tegevuse korral omastavat (*menetluse*) käänet. Seetõttu tuleks kirjutada: *Asutus* ***alustab menetlust*** *ja* ***lõpetab selle***.

Samalaadne probleem tekib lauses *Järelevalveasutus* ***hindab*** *ja* ***tutvub ettevõtja esitatud dokumentidega***, kus tegusõna *hindama* nõuab osastavat, *tutvuma* aga kaasaütlevat käänet. Selgem on sõnastada lause nõnda: *Järelevalveasutus* ***tutvub ettevõtja esitatud dokumentidega*** *ja* ***hindab neid***. Nii säilib lauseliikmete grammatiline seos ja mõtteselgus.

Kokkuvõtteks

Artiklis käsitletud näidetest nähtub, et masintõlgitud ja tehisaru loodud tekstides jääb sidususest vajaka. See on ootuspärane, sest masin õpib inimese tekstidest, milles esineb samuti sidususprobleeme. Kõik toodud näited on omased ka inimkirjutajale. Lisaks avaldub võõrkeele mõju, mis masintõlkes tuleneb lähtekeelest, tehisaru loodud tekstides aga muu hulgas ingliskeelsetest treeningandmetest. Nii võidakse järgida võõrkeelele omast lauseehitust, asesõnakasutust ja muid seoste väljendamise viise, mis ei pruugi eesti keelde sobida.

Tekstisidususe parandamine nõuab eelkõige oskust hinnata sõnade ja lausete seoseid. Mõnikord piisab sobivama sidendi valimisest, viitesuhte täpsustamisest või sõnajärje muutmisest, teinekord tuleb lause põhjalikumalt ümber sõnastada. Seejuures ei ole eesmärk tingimata

[25] Sealsamas, lk 41.
[26] EKI teatmik. Tekstisidusus.

kordusi vältida ega võimalikult lühidalt väljenduda. Sõna kordamine võib hoopis aidata mõtet selgemalt edasi anda ja terminite kasutamisel on järjekindlus hädavajalik. Seega tuleb leida tasakaal ladusa sõnastuse ja tähenduse täpsuse vahel. Nii sünnib tekst, mis ei nõua lugejalt tarbetut pingutust.